

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

34-dik szám.

(ÚJ FOLYAM.)

Oct. 26-kán.

Mint hogy sorsunk kockája Bécs körül van elvetve, mindenek előtt bécsi tudósítást közlünk oct. 15-dikéről.

Jellachich a bécsi parlamenthez futárt küldött, kérve azt, hogy a magyarok a támadástól tiltassanak el, igérve elmenetelét, és sergei számára libera migrációt kívánt.

Mint mondják, sergeit nem anynyira a magyar seregnek váratlan fogadása Sukorónál, mint inkább az utjában kísérő népfelkelés rémitette el. S mióta látja, hogy Ausztriában és Bécs körül hasonló multság készül számára, sőt, hogy ez borzasztón kezd terjedni, szeretne jó móddal kimekülni a kelepcéből.

Lehetetlen is el nem szomorodni, ha az ember azon szerencsétlen eszközökre gondol, kiket e nyomoru kalandor halálbüntetés fenyegefésével családaitól kieroszakolt e gyalázatos hadjáratra. Magyarországon, Ausztriában, Stájérben a népfelkelés áradzó tenger gyanánt veszi körül, és elborítja, bármerre forduljanak, nem esoda, ha — mint halljuk — a hadifogságba jutottak boldogoknak érzik magokat.

A hohe Versammlung Jellachich kérelmére erélyes választ adott. Hála istennek, valahára megizenteté, ha bizonyos órák alatt fegyverét nem téteti le seregével, ellenségnek fog tekintetni.

Mi fog erre történni, még nem tudjuk. Általában most annyiféle hir kergeti egymást, hogy alig lehet belőle kiválogatni a valót.

Auersperg seregei a Jellachichéval többszomszédban állnak, Jellachich előcsapata a csatorna mentében van felállítva, s a sereg magva az ugynevezett Lagerbergnek dől, hol a Jellachich Generalstabja is van; ezentul állnak az olaszok és németek.

Ugy mondják, hogy a sereg akként van felállítva, a mint vezérek rájuk számíthatni vélnek. Az olaszok és németek azért hátul, mert ezekben nem bizhatnak.

Bécs belsejét két dolog mozgatja. Epedő vágy a magyarok érkezése után s a nagyszerű készülétek a harcra.

Böhm tábornok vette át a hadivezérséget, s a rendezés már anynyira haladt, hogy 25,000 ember valószínűleg táborba szállhat, s még meglehető tartaléksereg is marad Bécs védelmére.

Ez egyesülve a magyar táborral, nem megvetendő haderő.

Valószínű, hogy az offensiv működésre senki sem gondolt volna, ha a folyvást érkező katonaság a Windischgraetz felőli hírek nem vinnék a végső elkeseredésre a dolgot.

Hiresztelték azt is, hogy Auersperg serege Jellachichsal együtt Lincz felé fogna visszavonulni, s ott egy nagy tábor öszszevonatni, onnan aztán lenne az indulás Bécsnek ostromára.

Ez az, mitől a bécsiek félnek. Ez teszi a minél előbbi támadást közohajtássá. Nem akarnak időt engedni, hogy az ellenség ereje nagyra növekedjék. S valóban nehéz meghatározni, mi volna jobb. A bécsi rögtönzött hadseregnek szüksége volna ugyan begyakorlásra, de ha mulik az idő, az ellenség oly nagyra nőhet, hogy nehéz lesz vele birni. mert azt mondják, hogy még távol Galliciából is mozdítottak ide sergeket.

A bécsi és magyar hadsereg már öszszeköttetésben vannak, s így legalább egyetértve működnek. S már most történjék bármi, sorsunk egybeforrt, mint erők. (P. Hirl.)

Miután a bécsi országgyűlés oct. 12-dikén a m. országgy. segély kérését elfogadta s felkial-

tott, hogy „Jellacsicsot a civilisatio és szabadság ellenül ismeri s a magyar sereggel kezét fogva megsemmisítésére mindent elkövet.“ seregünk Ausztriába bényomult.

A magasztasról a nevetségesre csak egy lépés. Lépünk hát a szabadság lelkesülésétől a pazar Ré c s e y vallomásra:

Azt mondja, hogy ő nem akarta aláírni a tudva levő rendeletet de „a hosszszakatonaiszolgálatban az ember megszokja az engedelmisséget.“ — Kijelenti, hogy egy udvari párttal sem ért egyet, Károly Ferenczel sem Sophia főhercegnével semmi egybeköttetésben nem volt. A Staatsrathtal sem. — October 6-dikán a ministeri tanácsban volt. Ugyan az nap elbocsátották a pünkösti ministeri elnökségből, de az udvarhoz parancsolták Kremsbe. — Halljuk ezentül saját szavait:

October 9-kén 3 órakor utolérém az udvart, mely már két órányira volt Kremsen tul. Ő felsége 6000 főnyi katonaság kíséretében utazott. Oct. 4-én a királyi asztalnál ebédeltem, hol Hornbostel minister is jelen volt. Ő felsége nagyon örvendett megérkezésemem. 10-dikén reggel odahagyám az udvart, és 4 órakor Bécsbe értem, honnan minden felsőbb meghagyás nélkül s csak saját ösztönömből 4 1/2-kor Auersperg táborába mentem. Itt hosszason elbeszéli a vallatott, hol volt hol nem volt. Vegre Jellachich szállására ért. Minckutána — ugy folytatja — Jellachichot, ujra üdvözöltem, egy falatot és egy pohár bort vevék magamhoz, de sem politikáról, sem háboruról egy szót sem szóltam. Erre Jellachich is poharat emelt auf die Gesundheit meines Freunden Ré c s e y!! és ittunk. Rövid negyed órányi mulatásom után Zeisberg bérkocsimba kísért és 6 1/4 órakor Bécsben voltam.

Egy frank gözös frank kapitányt vitt P a l e r m o b a, a ki ezen város erősítését intézze.

A király serge Messinától egyfelől Scalettaig, másfelől Milazzoig nyújtja vonalait. Tovább nem nyomulhat, mivel a Sicilianusok hozzáférhetlen helyeken állanak védvonalul. — Taorminánál egybekaptak a sicilianusok, mind mondják, a schweitzereket hátra nyomták.

Livorno s a toscanai nagy hercegek közt ez előtt néhány héttel csak nem áthághatlan korlat látszék emelkedni. A herceg egy új kormányzót küldött vala a fellázadt hadi állapotba tett városba, de visszautasították. Ennél fogva a minister sept. 29-kén azt nyilvánítja a kamarák előtt, hogy Livornoval minden hivatalos közlekedés megszünt.

Erre a livornoiak oct. 1-jén gyűlést tartottak s nyilváníták, hogy ők nem kívánnak elszakadni Toscanától; amnestiát, az alkotmányos szabadság helyreállítását s egy népszerű kormányzót kérnek. Ezen kívánatokkal küldöttség ment Florentiába s a városba közbátorsági bizottságot állítottak. Kéréseiket megnyerték, amnestiát s kormányzóul Montanelli tanárt.

A sárdinai király követhelyetteset küldött a frankfurti német középponti kormányhoz. — A svéd és dán udvarok is közlekedésbe lépnek vele.

Az oroszok az idegenek utleveleire nézve nagyon szigorú rendeleteket tön.

A porosz királyt a sors, ugy látszik vesztésre szánta. Quem deus perdere vult sat. Vannak balfogások, melyek arra mutatnak, hogy némely ember teljesen alkalmatlan akár mit a maga helyén s a maga idejében tenni, s Frigyes Vilmos jó rendin azok közül való. Ő Némethon főkormányja után nyul, mielőtt készitve lenne Némethon őt elfogadni; aztán azt hirdeti, hogy Poroszország Némethonba merül; mielőtt alattvalói oly képesek lennének függetlenségi érzésök, a mily kész ő vala királyi koronája feláldozására. Bécsap a dán földre, mielőtt Némethon határozott volna ezen veszélyeztető lépés megtételére s mielőtt a biro-

dálm hadiereje a táborozásra kiállhatott volna; s aztán fegyverszünetet köt, mi előtt a központi hatalom felhatalmazta. Midőn a berlini lázzadás kiütött, az elnyomására fordított katona erőt viszszaosztotta csaknem azon pillanatban, midőn a diadal biztos vala és *) késznek nyilatkozik mindenre a mit parancsolnak neki. — Nem eszélyesebb ő kinevezéseiben is. Wrangelt teszi hadiereje fővezérének s a legkonokabb conservatistákat ministereinek; mintha készakarva ingerelné a már erőre kapott democrat pártot s a volna a szándéka, hogy elidegenitse a conservatistáktól a hadsereget, sat. sat.

Az ország minden hatóságainak! Az ország minden részeiben magyar hadügyministeriumi útlevelel vagy ily rendelet nélkül szerte barangoló külföldi katonaság azonnal lefegyvereztessék, élelmezésük- és szállásozásukról a hadügyministerium gondoskodván, miért minden ilyes lefegyverezésekről oda jelentést tenni a hatóságok utasítatnak. Pest, oct. 16-kán 1848. — Ahonvédelmi bizottmány, Kossuth Lajos, elnök.

A Prágában fekvő nádorhuszárainkból egy félszázad áthatva a honszeretet forró érzetétől, több helyeken nagyszámu ellenálláson vitézül áttörve, veszteséggel ugyan, de mégis a hön szeretett övéikhez, honunk megmentésére — magyar hazánkba szerencsésen érkeztek.

Bécsből oct. 13-káról írják: a csehek új vihart idéznek fejünk fölé. Mondják, Windischgraetz lesz a Bécs körüli sereg főparancsnoka. Közbenjárás helyett a prágai küldöttség ellenségül lép fel Bécs ellen, s óvást tesz. Tegnap a nemzetőrség, megszállván az Auersperg által elhagyott Belvederet, szalma között egy tanuló testét lelé, kannibali módra meggyalázva.

*) Itt a Times igen illetlen kifejezésekkel illeti a néppártot; azokat ismételnem nem illenek hozánk.

szeme kiegészítve, szája felhasítva, ujjai elmetszve, czombjai összeszuzuzva, bőre félig lehuzva stb. A test, mindenki borzalmára, meghurczoltatott az utcákon. A nép dühbejött láttára. — Az ellenség táborán keresztül jött utazók szerint, a horvátoknak nincs nagy kedvök ütközni; rendnek hire sinos. Hogy a táboron keresztül lehessen menni, a bán ad utlevelet, ki körül négy óriási horvát áll, pisztoly és gyilokkal fegyverkezve, testőrökül. — Salzburgból két tanár jött több diákkal, Stájerből 500 nemzetőr, munkások és tanulók. Windischgraetz Morvában proclamációt bocsáta ki, melyben kéri a lakosságot, hogy ne legyen akadály az ő működéseinek, helyre akarván állítani a csendet Bécsben.

Ha itélnünk kellene Jellachich és Auersperg egész mozgalmáról, úgy látszik mindkettő átkelést keres, egyik a városon felül, másik alul, a Dunán, hogy szerencsétlen ütközet esetére átmenjenek Windischgraetz seregével együlni. Ezért Jellachich egész Klosterneuburgig terjeszkedett ki már, s Auersperg készíti az átlarást, mikor Brünn tájékán valahol nagyobb serget alkotva jönnek majd Bécs ellen. A Radeczki visszatértéről futó hír inkább csak hivatás a visszatérésre.

A gráci ujság körülnézvé az osztrák birodalom külön tartományaiban, hogy miféle hangulat uralkodik a bécsi forradalom iránt, az egészről az jö ki, hogy a szláv tartományok ellene vannak a bécsi forradalomnak.

Nevezetes ujságok hiánya megengedvén álljon itt a következő „a hamis mértékekről.”

Számtalan panaszok következtében elvégre meghatározá Manchester város tanácsa ez előtt 4 évvel, hogy saját felügyelőket állítson, kik a boltokat és piaczokat untalan járják, a súly és térmértékeket folytonoson vizsgálják s a csalásban találtakat büntessék. Az intézet jókora költségbe került az igaz; de nem a város rovására: mert az irt idő eltelté alatt a büntetés pénzek és más az-

zal kapcsolt jövedelmek a költséget nem csak tökélyesen fedezték, hanem még nyereséget is hajtottak.

A tanácsba beadott évi jelentésből némely érdekes adatokat kivonunk.

A közelebbi egy év alatt meglátogattak a felügyelők 8728 árú helyet és megvizsgáltak 14,011 hosz- és térmértéket, és 76,374 sulymértéket; elkoboztak mint hamisakat az elsők közül 272-öt; az utóbbiakból 667 s azonkívül még 254 csalfa mérleget (komponát, schlágot sat.) Büntetést végrehajtottak 617-et, melyek közül a legkisebb 2 fr. 30 kr., a legnagyobb 50 fr. bírságból állott.

A sulymértékekből 661 darab igen könnyű, 6 darab igen nehéz volt.

Az utóbbi adaton nem bámulunk, midőn azon magyarázatot olvassuk, hogy azok éltek vele, a kik másoktól ócska vasat, rezet, ezüstöt s más anyagokat vásároltak bé. Az ilyenek rengetegül esáltak a csalfa mértékekkel.

A hamis mérlegek közül 250-nek az árus serpenyője volt igen súlyos, 4-nek a mértékes fele igen könnyű.

Leggyakoribb büntetések estek az élelmi szerek árusaira, ugymint 1.759 fürkészett bolt közül 185-re; aztán következtek a téjárusok, u. m. 71,248 közül; a gyümölcsárusok (52,440 közül) 40 esett 605 köszénárusra.

Burgonya árus 393 levén 41 közülök esalt, — 267 fűszerárus közül 34; — 293 sütő közül 20 és 833 mészáros közül 35.

A löbbi kereset módokon unalmas volna ily részletesen átmenni; csak még annyit jegyzünk meg, hogy a két szörp.gyárost, egy festőfa örlőt, egy indigárust és egy élesztő árust megvisitálván mindeniket büntetésen kelle marasztalni a felügyelőknek.

A kereskedésüket nagyban üzők közül csak egy köszénárust találtak hibába.

A 617 büntetés közül 493 első vétségért, 93 másodikért, 19 harmadikért, 3 negyedikért,

4 ötödikért, 2 hatodikért és 3 hetedikszeri hibáért volt szabva.

Hasonló intézkedés nálunk sem ártana s alig ha nem hajtaná bé a kamatját.

A vidéki oláh falubeliek csoportosan gyülekeznek Urban zászlója alá. Egy ily sereg felfegyverzett oláh fenyegetvén Bonczhidát, a szomszéd széki derék nemzetörök megrohanták őket, néhányat közülök elejtvén a serget szétverték, mintegy háromszázat békeritettek és lefegyverzték. Azonban féltvén a további megtámadástól jóval kisebb erejüket, városunkba segélyért futárt küldöttek, honnan azonnal útnak indult kétszázad nemzetör.

A dézsi nemzetörök egy részét, a mint Bethlen helységben a közcsend helyreállításán munkálnának, Urban jóval nagyobb számú katonai körülkerítvén, lefegyverztettek; gr. Kornis Gábor vezéroket pedig magukkal vitték.

A fejérváriakat pedig az ottani várbeli katonák fegyverzték le, s a polgárokkal a fekete-sárga zászlót kitűzték.

Folyó évi october 13-dik napjáról: a Közlöny hivatalos hirlap II-dik pontja alatt a felsőbb tanodákra nézve tett ministeri rendelet értelmében, az unitáriusok kolozsvári fő tanodájában a felosztályiak, vagy philosophiai tudományokat halgató ifjak tanfolyama megnyitása, az oct. 15-kén kibocsátott e. k. tanácsi rendeletet megváltoztatva november 1-ső napjáról elhalasztatik, s határozatlan ideig felfüggesztetik. A gymnasiumi tanulmányok kezdete pedig mint kolozsvári, ugy tordai és sz. kereszturi iskoláinkban f. e. november 1-ső napján beálland.

Az E. K. tanács üléséből Kolozsvárt.

Octob. 22-kén 1848.

Székely Mózes m. k.

Egyh. főjegyző.